

SZÁVAI GÉZA

HOGYAN NŐ KÖZÉNK A GYERMEK (2010)?

Félelmek, ha közösek...

Úgy tűnik, hogy én szerkesztettem az egyik legnagyobb példányszámú magyar gyermeklapot. A mondat talányos. Mielőtt néven nevezném az igazságot, „bevezető” magyarázattal tartozom. Életkor-élményeink, életkor-problémáink közös voltában is reménykedem, Kedves Olvasó. 1) Mindannyiunknak

KIHEZ KÖNYÖRÖGJEK? – 1992

Kisgyerekkorom vége felé egyszer arra ébredtem, hogy elszánt, ünneplőbe öltözött apám előtt térdel az anyám, és zokogva kérleli: „Úgy könyörgök hozzád, mint a Jóistenhez...” Ezt a mondatot, ezt a helyzetet soha nem voltam képes elfelejteni. Apám meg, hál’ Istennek nem volt képes elviselni. Csendes, szelíd, ám kitűnő humorú emberként nehéz volt őt kihozni a sodrából, de akkor, az ötvenes évek vége felé, ahogy anyám mondja, „nagyon veszélyesen megkutyálta magát”, és elhatározta, most már aztán nincs tovább, cselekedni fog. Hogy apám erre ráment volna, az még rendben – így anyám –, de ez az egész családot kiszolgáltatva volna az akkoriban nem valami rózsás kedvű sorsnak. Végző soron egyetlen elszánt, nekivadult embernek voltunk kiszolgáltatva, valóban mint egy istennek – az apámnak. Nem tudom, azóta ők hogyan számolták el egymással a dolgokat. Nálam az iszonyat ebbe a képbe sűrűsödik: térdel egy ember a másik előtt, és úgy könyörög hozzá, mint a Jóistenhez. Egyik ember az anyám, másik az apám. Mindkettő értem él.

*

Az én nagy bajom most az, hogy ha elfog az iszonyat, az sincs, akihez könyörögnöm. Ugyan kihez könyörögjek, hogy legalább a magyar értelmiségnek a magyar irodalomból élő csekély hányada, ne csak a szövegek szintjén vegye tudomásul, hogy ennek a népnek egyharmada kisebbségben, szellemi megnyomorodottságban él. Hogy nagynak mondott magyar írók – szóban és írásban – ne a „tízmilliós magyar népet”, ne „az ország népét” emlegessék folyton, amikor a nemzet sorskérdéséről beszélnek, hanem tizenötmilliónyi emberre gondoljanak (ha egyébert nem, akkor azért mert: *ez az olvasóközönségük!*). Én édes Istenem, kinek és meddig kell könyörögni, hogy tényszámba, ember- és ma-

volt – sokunknak nehéz – **gyermekkkora**, utólag mégis el szoktuk mondani róla, hogy mindenek ellenére: olykor/általában szép volt, netán boldog, de mindenképpen valamiféle teljesség ígéletében és ígéletében éltünk. Fontosnak tartanám, ha erről életünk végéig nem feledkeznenék meg, mert hiszen ezáltal – logikus és természetes következtetésként – elismernénk egy vitathatatlan tényt: a gyermektől mindig tanulhatunk, a gyermek „univerzuma” elménket és lelkünket építi csodálatos gazdagságával. Azt tapasztalom, hogy a jelzett életkor-élményünk (gyermekkkorra emlékezés) lényegi azonosságában (a világ bármely részén) majd mindannyian megegyezünk – de számomra döbbenetes, hogy az ebből logikusan adódó következtetést (ti., hogy tanulhatnánk a gyermektől!) milyen kevesen élik át.

2) Felnőttkorunk, **szülői „korszakunk” problematikusságában**, félelmeinkben is sok a közös, mindannyiunk számára ismerős élmény. Mi, mai ötvene-

KIHEZ KÖNYÖRÖGJEK? – 1992

gyarszámba vegyen tizenötmilliót – legalább az a néhány tucat magyar értelmiségi, aki értelmiségiként a magyarság fogalmának és valóságának megragadására is hivatott.

Huszonhat éves koromban leírtam egy mondatot (a napokban került ismét a kezem ügyébe; megdöbbsentem): „én nem férjnek, nem szeretőnek, hanem apának születtem”. Nem titkolom, legnagyobb földi élményem az „apaság” volt. Hat gyereket szerettem volna, kettő született, egyik meghalt. Csodával határos, hogy egyetlen gyermekemet magam mellett tudhatom. A csoda előtt azzal hódolok, hogy szolgálni igyekszem minden gyereket.

De kinek könyörögjek, hogy észrevegye: a magyarság egyharmada az anyaország határain kívül él, ám a gyerekek esetében az arány módosul (lévén, hogy kisebbségi vidékeken több gyerek született, ott nem csecsemőkön spóroltak Trabantra). A közeljövő magyarságának negyven százaléka – körülbelül ennyi a kisebbségben élő magyar gyerekek számaránya – az anyaország határain kívül született.

Kinek könyörögjek, hogy elismerje, nem közömbös, hogy ezek a gyerekek, egyáltalán: minden gyerek – milyen eséllyel nő bele a (esetünkben: a magyar) kultúrába.

A régióinkbeli rendszerváltozások után jöttek a kisebbségi vidékek szellemi emberei, kihasználni a hosszú évtizedek után kecsgetetőnek érzett lehetőséget. Gyerekkönyvet kértek volna, csángónak, erdélyi, kárpátaljai magyarnak, tudván, hogy mindenkinek van egy kedvenc meséskönyve, de ezeknek a gyerekeknek egyetlen „kedvencre menendő” könyvet sem tudtak ez idáig a kezük ügyébe helyezni. És nem volt mit vinni Magyarországról.

sek-hatvanasak (és a nálunk idősebbek!) itt Kelet-Európában úgy neveltük fel gyermekeinket, hogy a minket körülzáró, veszélyes diktatúrák ellenében kellett átadnunk nekik olyan életelveket, olyan tudást, amely tiltott és büntetendő volt. De e tiltott tudásanyag és a személyiségbe titokban betáplált készségek, elvek nélkül mégsem nőhetett mellénk teljes értékű, hozzánk hasonló felnőtte a gyerekünk. Ugye, milyen ismerős helyzet, még csak nem is kelet-európai „specialitás”, a történelem gyakran és bárhol teremt hasonló szituációkat. Nagy kérdés: mit is tehetünk identitásunkat tipró, múltunkat tagadó, elveinket, hitünket tiltó, nyelvünket korlátozó politikai hatalmak által szülői mi voltunkban is (!) korlátozva; mit tehetünk megbénított-megalázott, korlátozott szülőként? A huszadik században alig akadt ember, akinek sikerült e kérdések terhe alól kivonnia magát. És a huszonegyedik században gyermeket nevelő szülők sem szaladhatnak messzire e kérdőjelek alól (a multikulturalitás

KIHEZ KÖNYÖRÖGJEK? – 1992

Gyerekkönyv, gyereklap kellene. Nincs. Kinek könyörögjünk, hogy legyen? Ki érti meg, hogy ezek nélkül nincs jövő?

Könyörögnék én kiadóigazgatónak is, de nem érti. Megtanult három „piacgazdasági” frázist (más kérdés, hogy azokat se érti), és három szólamban fújja őket.

Valamiféle véletlen szerencse folytán, könyörgésemet meghallgatták egy napilapnál, szerkeszthetek heti egy oldalt (BÓBITA) a gyerekeknek, s ha már könyvhöz nem juthatnak, a magyar végekre borítékban küldözgetek egy-egy példányt a lapból. Sorozatban írom a leveleket. Kapok is, már nem száz-, hanem ezerszám. Volt olyan kislány, aki diktálta a levelét. Ő maga – még – csak a magyar nagybetűket ismerte, s azokkal nehéz lett volna mesét, levelet írni. Így hát diktálta a papának, aki Ukrajnában, orosz feleség mellett magyarul olvas. A lány tizenhárom éves. Örömmre szolgált az is, hogy versenyt hirdethettünk a magyar gyerekek számára; a határon túliak közül is eljutott néhány Magyarországra. Igaz, hogy kölcsöncipőben, de mit számított, hiszen végre láthatta és kóstolhatta azt, amit úgy hívnak: fagylalt. Tizenkét éves volt a fiú.

Említem mindezt azért, hogy ne nézzenek le engem azért, mert könyörgök. Hogy ne higgye gyerektelen kollégám a gyerekoldalt szükségtelemnek, a belpolitikai anyagok rovására kierőszakoltnak. Könyörgök, nézzen szét a világban; könyörgök, vegye észre a tényeket, amelyeket sorolok.

*

A legjelentősebb élő magyar írókhoz fordultam, azokhoz, akik gyerekeknek is írnak. Hozzunk össze egy antológiát, olyant, amilyent Móricz szerkesztett a felnőttek részére (*Magvető*). Gyűl az anyag, Íróalbum címen fut a Bóbita oldalon. Ki kellene adni. Könyörgök, kihez fordulha-

drámaibb arcába még belepillantani sem akaró Európai Unió polgárait is beleértve!).

3) **A kor, amelyben élünk** – így szoktuk emlegetni! – aztán már végképp és visszavonhatatlanul közös élménye (akár két-három emberöltőnyi időt átélő) több generációnak. Ismervén a kort, amelyben él(t)ünk, fölösleges és szánalmas dolog lenne mellébeszélünk. Két évtizede élünk szabad (választói) akaratunk által meghatározott szabad társadalomban. A korban, amelyben két évtizede élünk, a gyermekeinkhez való (törvényekben rögzített, intézményekben testet öltő) viszonyunkat is értelmessé, emberivé, gyermekekhez és felnőttekhez méltóvá tettük volna (tehetnénk!), hiszen már korlátok és korlátozók nélkül dönthetjük el: miként nőjön mellénk a gyermekünk...

Bárki átgondolhatja, milyen (volt) a viszonya a fenti „három élménykörhöz”, én a saját félelmeimről beszélek. Ezek a félelmek nem múlnak, és felte-

KIHEZ KÖNYÖRÖGJEK? – 1992

tok? Ki érti meg, hogy az egész magyar nyelvterületre eljuttatva, milyen óriási segítséget jelenthetne? Könyörögtem én egy alapítvány gazdasági vezetőjének is – nem akármilyen alapítvány ez, a magyar köztársaság parlamentje hozta létre a magyar gyerekek támogatására! –, hosszan könyörögtem a magyar gyermekekért létrejött alapítvány gazdasági vezetőjének, mert a kurátorok, sőt még az elnök is hozzá irányított, mert ő a döntnök, véletlenül sem másvalaki, szóval elmondtam neki – mert nem tudta, és rákérdezett –, hogy ki volt Weöres Sándor, és fogok könyörögni tovább, de vajon utána néz-e ki volt Weöres Sándor, de vajon megérti-e miről beszélek egyáltalán?

Hol vannak azok a kurátorok, akiknek alázatosan könyörögve elmondhatom, hogy hárommillió forinttal az egész magyar nyelvterületre el lehetne juttatni a „gyerek Magvetőt”? Könyörgök, melyik kurátor érti meg, hogy ha az alapítványa hatmillió forintot adhat sítáborozásra, akkor adhat kettőt a magyar gyermekkultúrára.

Melyik kurátor veszi tudomásul, hogy az egyetemes magyar gyereksereg jókora hányadának nincs ismerete a sílécről, talpai alá cipő is nehezen kerül, de elméjét, érzékenységét meg lehetne menteni a jövő számára egy százötven forintot érő könyvvel.

Kihez könyörögjek, hogy észrevegye: miközben megszűnőben a magyar gyermekirodalom, a szomszédainknál – akiknél büszkén valljuk magunkat előnyösebb helyzetűnek! – gyermekirodalom-elméleti könyvsorozatokat jelentetnek meg.

Könyörögnék, mondom, de kihez? Ihaj-csuhaj, öngyilkosság. Kihez könyöröghetek, hogy megszűnjék egyszer az iszonyat?

(Új Magyarország, 1992. május 20.)

szem: hozzám hasonlóan még sokan félnek. Félelmeimet és a gyermekemet fenyegető veszélyeket (hogy a hármaskör első két elemét egybevonjam) csak magányosan háríthattam. Mint egyébként mindenki abban a korban. De akkor is közösségi élménnyé szerettem volna kiáltani, hiszen kiáltani egyedül is lehet: tegyük szellemi élményünké a gyereket! És legyen körülöttünk bármilyen diktatúra, a gyerek első hét esztendeje, amit otthon, velünk, a szüleivel tölt, az a mi hatalmas esélyünk. Majd csak az első osztályban lesz számára kötelező diktatúrák hazug verseit fújnia; akár az anyanyelvét is elátkozathatják a gyerekekkel, de a betűk ismerete képessé teszi, hogy olvasás által is visszatalálhasson majd kisgyerekkora nyelvéhez – ha: az első otthoni hét esztendejében ilyen, meghatározó késztetéseket szerzett. Nekem pár esztendőm abban telt (Ceausescu Romániájának éveiben), hogy afféle Gyermekviág-trilógiát írjak szülőtársaimra (is) gondolva, melyben megmutatkozik a „gyermeki” élmény-

KIHEZ KÖNYÖRÖGJEK? – 1992

MENTEGETŐZÉS. Vaskos kötetekre rúgó kritikát, tanulmányok, tervezetek sokaságát írtam a gyermekek irodalmáról, a gyermekkultúráról, mert elviselhetetlennek érzem irtóztató elhanyagoltságát Magyarországon, és gazdasági okokra visszavezethető háttérbe szorulását a kisebbségi magyar kultúrákban.

A Torzmagyar című kötetembe csupán három nagyon rövid „gyermekérdekű” írást vettem fel, abban reménykedve, hogy ennyit talán mégiscsak hajlandó lesz elolvasni a magyar hagyományban nevelkedett magyar irodalmár, aki a gyermekirodalom kritikáját és elméletét rangon alulinak tudja, és művelését elhárítja. Mondhatnám, hogy lelke rajta, de a „lelkünknel több van rajta”.

A rendszerváltozással egyidejűleg megszűntek a gyermekek, ifjak szervezetei, intézményei – újabbak pedig nem keletkeztek. A rendszerváltás nagy vesztesei a kicsik: óvodások, iskolások. Ügyük nem is ebek, hanem politikai kurátorok, politikusok harmincadjára került – és elbukott; bukva is maradt. A szégyenünk olyan mértékű, hogy már szégyellünk beszélni róla. De mégiscsak meg kellene próbálni; legalább beszélni.

Amikor a fenti cikket írtam (1992), akkor még létezett egy – örökös botrányoktól kísért – Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány. Legemlékezetesebb „gyermekügyi” ügyködésük egyike: a gazdasági vezető saját gyermekének adott vagy harmincmilliónyi kölcsönt a közpénzből. A „gyermek” harmincvalahány éves volt, és vállalkozást gründolt a pénzből. A „magyar gyermekszakma” nem érzéketlen ám!

Könyörgésemet elküldtem a nevezett alapítvány államtitkári rangú elnökének, Dr. Rókusfalvy Pálnak is. Fölösleges volt ezt tennem, nem járt semmi eredménnyel. Minden ilyenyszerű lépésem fölösleges és megalázó volt, és én sem szeretek beszélni erről. De a 2004-ben kiadott Torzmagyar című kötet vonatkozó fejezete így végződik: „beszélhetnénk néha olyan igényekről, amelyeket feladni: elit (válogatott, előkelő, kiváló, elsőrendű) ostobaság.

szerű, teljes gazdagsága: A hazugság forradalma (a kisgyermek és a valóság) a mese születését járta körül, a Ribizlikává (a gyermek nyelve és világa) a nyelv sziporkázását, a Láss csodát (újból kiadás alatt) pedig a gyermekrajzokban tetten érhető gondolkodást. Az újabb kiadások számomra – immár mint nagypapa számára – változatlanul azt igazolják, hogy szabadnak hirdetett újabb világunkban, a korban, amelyben élünk, döntő fontosságú maradt a gyermekek számára az a bizonyos otthoni, első hét esztendő. Mert hiszen itt körülöttünk két évtizeddel ezelőtt nagy változások történtek ugyan, de a legszomorúbb változások egyike mégiscsak az, hogy egyénileg talán nem, de közösségileg megfeleltekünk róluk, magukra hagytuk a gyerekeket.

Az új, a szabad, a reményteljes kor, amelyben élünk, nem igazán számol a gyerekkel, hiszen a gyerek nem politikai tényező, nem szavazó. Ez számomra két évtizede döbbenetes paradoxon, megmagyarázhatatlan tény. Hiszem, tudom, hogy a keserűségem, a félelmeim nem csupán az én félelmeim. De akkor meg a kérdés marad(t) megválaszolatlanul: mikor lesz a sok-sok félelemből változtató akarat és változás?!

...E nagy kérdés súlya alatt kezdtem szerkeszteni az egyik legnagyobb példányszámú magyar gyermeklapot... Mindent „megmozgatva” sikerült ugyanis elérnem, hogy az Új Magyarország című napilapban ifjúsági rovat legyen, ennek keretében pedig 1990 május 4-én elindult a gyerekek számára a BÓBITA oldal. Éveken át heti rendszerességgel megjelent (minden pénteken).

1990-ben már látszott, amit az előző oldalakon idézett, 1992-es cikkemben felpanaszoltam. A gyerekek lettek a magyar rendszerváltás nagy vesztesei. Az Új Magyarországon rendszeresített ifjúsági oldalak is voltak (Gyülekező címmel sorra bemutattunk minden ifjúsági szervezetet! – érdemes volna ma utánanézni, mivé is fejlődtek...) Messzelátó címmel kaptak kulturális-irodalmi közlésteret a fiatalok, de mégiscsak a heti BÓBITA volt az, ami gyereklapot pótol; ami gyereklap volt. Hiszen a gyereklapokénál jóval nagyobb példányszámban és elégséges terjedelemben jelent meg (a heti négy kolumna megfelelt egy gyerekhavilap közlésfelületének).

Teret kaptak a legjobb magyar gyerekírók, és maguk a gyerekek. Tudom, hogy nem sikerült a nagy hiányt pótolni, a rendszerváltás bűnét (a gyermekintézmények, gyermeklapok kimúlását) jóvátenni, de legalább jelezni próbáltuk a BÓBITA-val a veszélyt is, az esélyt is. Azt hiszem, sikerült számról számra szellemi élménnyé tenni a napilap olvasói előtt: a gyereket.

**...hiszen a gyerek
nem politikai tényező,
nem szavazó...**

A BÓBITA hatása messzire terjedt, mert szerkesztett oldalakat adtunk közlésre más, határon túli napilapoknak is, a gyerekeket megszólalásra ösztönző felhívásaink több napilapban rendszeresen megjelentek.

A BÓBITA mellé – helyette – mégsem, **mind a mai napig nem született meg az oly fájdalmasan hiányzó gyereklap.** Csak a félelem él tovább? Hiszen a BÓBITA is megszűnt... Amikor sikerült elindítani, akkor még erejük teljében alkottak azok a magyar gyerekírók, akikkel az évszázad legjobb magyar gyermeklapját lehetett-kellett volna megalapítani. E gyermeklap híján az akkor éppen „szabad” Lázár Ervin szívesen jött volna akár olvasószerkesztőnek a napilaphoz, de ezt nem sikerült keresztülvinnem. Közéről és „belülről” a BÓBITA-n is meglátszott volna a kezenyoma.

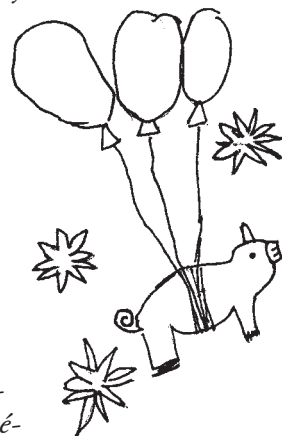
Amikor vallomást és mesét kértem tőle a kortárs gyerekírókat bemutató sorozatba, ezt írta a gyerekolvasóknak A bolond kútásó elé: „Olyan mese ez, amit olvasóknak írtam. Akár felnőttek, akár gyerekek. Ez a mese felnőttekhez szóló könyveimben is szerepel, de nyugodt lelkiismerettel adom a gyerekek kezébe. Nem akarok fellengzős lenni, de azt hiszem, mondhatom, hogy ez az én ars poeticám, írói hitvallásom” (Bóbita, 1991, szeptember 13)

...Közel két évtizeddel később sincs gyereklap, a magyar gyerekkultúra alapvető intézményei hiányoznak.

Maradt a félelem, és talán még létezik az agyokban a remény, hogy képesek leszünk tudatosítani – közösségileg is – az iszonytató hiányt.

*

Annyi azonban számomra bizonyos volt két évtizeddel ezelőtt is, ma is, hogy a keserűséget csak humorral lehet elviselni. A jobb-híján- és csakazértis-gyereklap címmel is játszottunk, és már a beköszöntőben megírtam, hogy Weöres Sándor: A tündér című közismert versének Bóbitájára utalunk. Ezt a verset gyakran így kéri a gyerekek: „énekeljük a **Géza malacot**”; mert a versben a szavakat saját hallásuk után tagolva, másképpen értik és érzik ki belőle a jelentést: „Bóbita, Bóbita játszik / Szárnyat **igéz a malacra**”. Ez utóbbi (valljuk be: nyakatekert) sorból a Géza malac kerül ki „értelmezhető győztesként” a gyerek tudatában. Az én, hajdan Malackának becézett kislányom a „Szárnyci Gézát” hozzám és magához igazítva, boldogan jelentette: „Benne vagyunk a lemezjátékban: **Szávai Géza, Malacka!**”... Hát e jókedvű sokféleségért választottam a Bóbita fejlécére (a betűk közé) azt a malacot, amelyet egy pomázi kislány rajzolt. A (Géza?) malac szárnyalt... Igaz, hogy esetében a szárny: léggömb, de ilyen apróságon köreinkben senki nem akadt fenn. Könnyed eleganciával, örök vesztesékként is tovább lebegtünk!

HOL VAN A MACSKA ELÁSA?

Akadémiai ház-mesterkedések

Ha van valami, ami „egyenlősíti” az embereket, a humor bizonyosan ilyesvalami. A kacagásban egyenlőek vagyunk: kicsik és nagyok. A BÓBITA oldalak felnőtt napilapban jelentek meg, kisebb-nagyobb gyerekek egyaránt olvasták, a Hány János Akadémiai „értésítőkönyv” sok felnőtt is derült. Amikor eszembe jutott, hogy el kellene indítani a nagyotmondások Hány János Akadémiáját, arra gondoltam, ott kellene kezdeni, ahol mások abbahagyták. „Kiment a ház az ablakon” ez eléggé nagy lódítás ahhoz, hogy tovább lódítsuk. 1991 májusában beszéltem meg Lázár Ervinnel, hogy ő is folytatja egy mesében a nonszensz sort vagy sorokat, és én is. Az ablakon kiment ház mesés kalandjait az 1991 május 24-i számban kezdtük közölni. Ervin az akkor hatodik osztályos fiával, Zsigával közösen alkotta meg az akadémiai házfoglalót:

LÁZÁR ERVIN – LÁZÁR ZSIGMOND

Se füle, se farka

Nem tudok én mesét írni – mondtam Zsiga fiamnak. „Én se” – örvendezett ő. No, de hiszen akkor épp itt az ideje, írjunk egyet. Nekiláttunk, összemesterkedtük. A nagyobb bűnös a fiam, én csak a löcsöt meg a bakacsint hoztam a házhoz.

Van egy kérésünk; a mesét tessék fejen állva olvasni. Úgy értelmetlenebb. Már mondjuk is:

MESKETE vagyishogy ETEKSEM

Kiment a ház az ablakon, benne maradt a vénasszony. Mit csináljak – tépelődött a vénasszony macskája – én is menjek ki, vagy éppen jöjjenek vissza? Még szerencse, hogy arra bokázott egy kígyó, a macska utána iramodott, s mivel a kígyóbajusz a legjobb világítószerszám, kitépett belőle három szálat, meglóbálta, mindjárt olyan világos lett, mint a bakacsin, a vénasszony az orra hegyéig sem látott, gyorsan bebújt hát a hűtőszekrénybe, nehogy megvegye az Isten hidege. Finoman érezte magát a puha, meleg jegecskében. Csak az orra hegye fagyott le, mert egy kis meleg is beszorult a hűtőszekrénybe. De a vénasszony oda se neki, megborotválko-

Lázár Ervin és Lázár Zsigmond

Így aztán most éppen a fordítottja állott elő a mese eleji állapotnak. Ott farka nem volt a történetnek, itt meg füle nincs. Szóval: se füle, se farka.

Csak azt tudnánk, hogy merre jár a macska a kígyó bajszával.

*

Amikor elolvastam Zsiga és Ervin meséjét, az akadémia atyjaként megtettem a befogadó – akadémikusokat avató – nyilatkozatot. (Ezt a „szellemi atya” szókapcsolatot nemrégiben pillantottam meg – elhűlve – egy rendezvény programjában. A Hány János Akadémiát mutatták be, és a programfüzet emígyen csalogatta a rendezvényre a titulusokra érzékenyebb lelkületű hallgatóságot: felolvas Szávai Géza, a Hány János Akadémia szellemi atyja... Hatalmasat – alapító atyához illetlenül harsányat – röhögtem, és most másoknak is jelzem, lehet hahotázni nyugodtan. Szóval, atyai, befogadó hangulatban bölcselekedtem Ervin és Zsiga kibogozhatatlanul titokzatosnak tűnő meséjén, mielőtt rátertem volna az éppen aktuális akadémiai ülésnek a Lázárokéval egyidőben rendelkezett akadémiai dolgozataira:

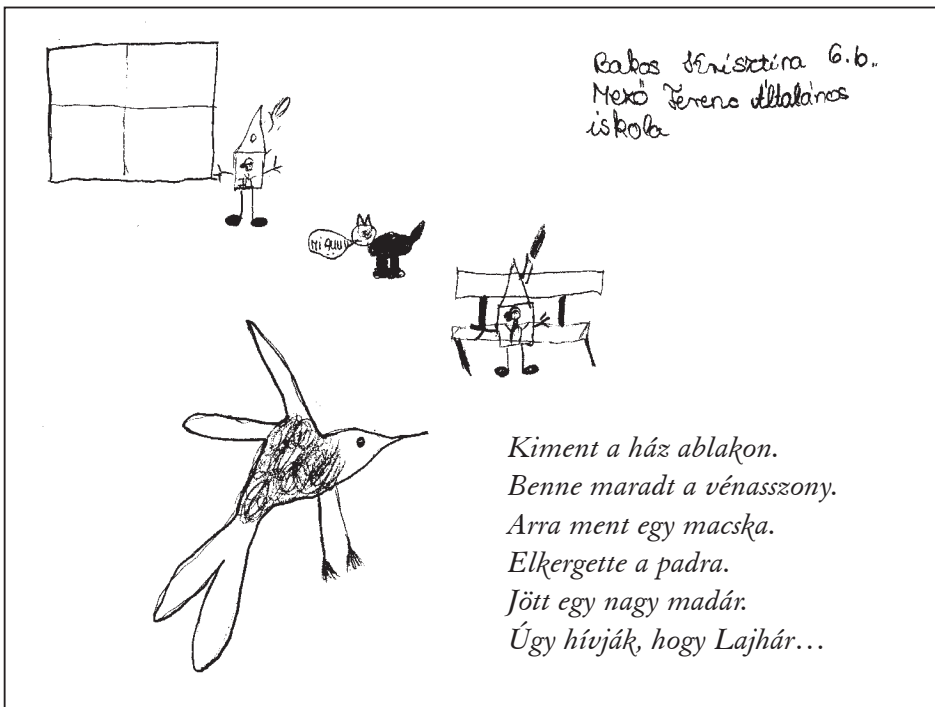
MACSKATITKOK

Mindig ki lehet deríteni, hol van a kutya elásva; most, éppen Lázár Ervinnél. Ha azt mondaná, hogy hazudok, azzal csak dicsérne, mert hiszen a Hány János Akadémián éppen ez a pláne: nagyotmondani. Aki nagyotmond vagy „nagyot ír”, az beírja a nevét a levelező tagok díszes sorába. Egy kicsit persze mindenki akadémikus; mindannyian mondunk nagyokat. Nagyotmondásainkat népdalok, mondókák őrzik. Itt van ez a két sor: „Kiment a ház az ablakon / Benne maradt a vénasszony...” Milyen gyönyörű „nagyotmondás”! A Hány János Akadémia tagjaihoz méltó.

De visszatérve a legkiválóbb mai magyar meseíróhoz, Lázár Ervinhez (mert hiszen nála van a kutya elásva): múltkor úgy hazudtunk neki, hogy

támpont

titokzatosan hallgattunk. Elhatároztuk ugyanis, hogy a nagyotmondók Hány János Akadémiájának dísztagjává választjuk. Felkértük, mondjon nagyot, mondja tovább – még nagyobbra – a fennebb idézett két sort. Gondoltuk, ha igazán nagyot mond, azzal „díszesen” sétál be (választja be magát) az Akadémiára. Ez történt! Már írásának első sora (hogy nem tud mesét írni) eget verő hazugság volt. A fiával, Zsigával közösen írott akadémiai székfoglaló meséjében van elásva a kutya. Egy macska képében. Akivel nem tudni, mi történt. Ilyesmi nálunk – a Hány János Akadémián – nincs! Tartottunk egy rögtönzött akadémiai ülést a budapesti Mező Ferenc Általános iskolában, ahol szóban-rajzban követték a gyerekek a saját ablakán kiment ház újtját. *Bakos Krisztina* szerint ez történt:

Tehát megvan a macska: a saját ablakán kiment házat kergeti naphosszat. Este pedig a kigyó bajszával szolgáltat neki utcai világítást. (A Lajhárt, most mellőzzük; ne mondhassa senki, hogy Lajhárt a tolláról, embert a madaráról... Velünk ilyen madarat még a barátunk sem fogat!) A macskakérdést ezennel megoldottuk!

...Következzék hát három budapesti gyerekkel (ettől kezdve: társaim a Hány János Akadémián) közösen, élőszóban megfogalmazott mese. Legyen címe is:

A VILÁGGÁ MENT HÁZ

„Kiment a ház az ablakon / Benne maradt a vénasszony...” – nagyot sóhajtottam és megkérdeztem: vajon hogyan folytatja útját a ház?

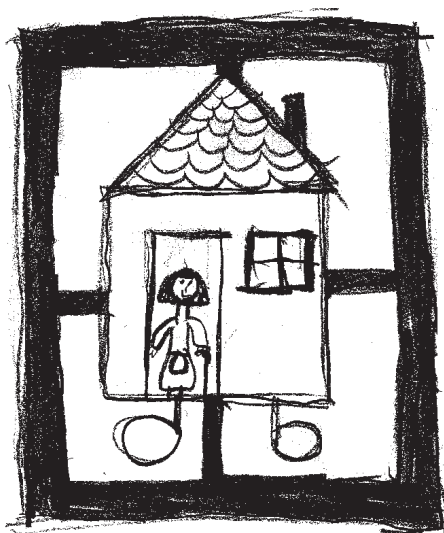
– Fölszállt az autóbuszra – mondta Tamás Olivér.

– Igaza van. Miért. járna gyalog? Ha ház, legyen kényelmes!

Igen ám, de nem élvezhette sokáig a ház a buszozás kényelmét, mert Tóth Árpád, akit a mese folytatására kértem, közölte:

– Jegy nélkül utazott. Jött az ellenőr, és megbírságolta.

Szó, ami szó, megsajnáltuk a szegény, járatlan házat. Ki kellene fizetni a bírságot, de miből?

Balanyi Réka (hatodik osztályos, Budapest) rajzai

– A vénasszony nyugdíjából – javasolta valaki, de az ötletet elvetettük. mert nehéz lett volna a kivitelezése. Hiába, nagyot is csak csínján lehet mondani!

Ekkor jött Jász András a megoldással és egyúttal a mese folytatásával:

– Elhatározta a ház, hogy kiírja az ajtajára: szoba kiadó. Akik a buszon állva utaztak, pénzt adtak, hogy bemehessenek, leülhessenek. Ebből a pénzből fizette ki a buszozó ház a bírságot.

Gyors számítást végeztünk, és rájöttünk, ezzel a módszerrel nem jön össze a pénz. Ugyan ki fizet komolyabb összeget egy (bútorozatlan) szoba negyedórás használatáért a buszon? Nem volt mese (azazhogy ez volt a mese):

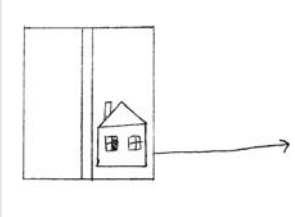
Jász Andrásnak közölnie kellett:

– Végül a ház bérbe adta magát. Így jön össze a pénz, amivel megfizetheti a bírságot.

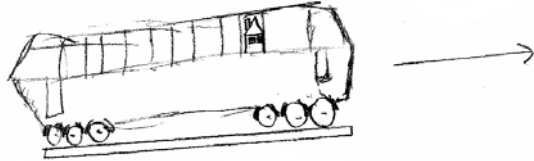
Igen ám, de mivel a ház kiadta magát bérbe, nem folytathatja az útját. Itt a vége – s még el sem futhat vele. Bérben van, helyt kell állnia!

...És aztán áradtak a különös házról a mesék, rajzok. (Következő oldalra a hatodikos Gelencsér Péter percek alatt hevenyészett képregényét tördeltük.)

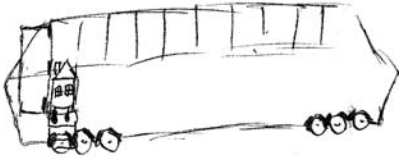
AZ ABLAKON KIMENT HÁZ SZOMORÚSÁGOS TÖRTÉNETE

8:10
Székesfehérvár

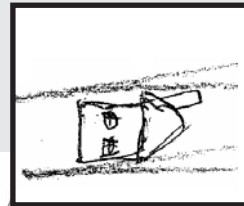

Sesszalt
Velence főterén

Gelencsér Péter házregényének első képén éppen kimegy a ház az ablakon. A következő kép szerint felszál a 8:10-es vonatra Székesfehérvár irányába. A sorrendben harmadik rajzon azt láthatjuk, olvashatjuk hogy leszáll Velence főterén (Péter barátunk helyesírási bakiját hadd írjuk a sietség rovására!) Az utolsó képen bontakozik ki a tragédia. „És megfürdött a tóban”... Mármint a ház, a Velencei-tóban.

„...és végül elsüllyedt, mert nyitva volt az ablak”. Mert ugyebár, amely ház kiment az ablakán, az (úgy tűnik) már nem tudja kívülről becsukni a saját ablakát... Én pedig csak annyit tehetek, hogy kiemelem a házat – gyászkeretbe! –, és megígérem: következő számunkban a házból kiment házak ennél vidámabb története kerül sorra. (Szávai Géza)

és megfürdött a
tóban

és figyel elszűnyet ment nyitva volt az ablak